

MAAMEREN TARINAT

Japani, 2006

Ohjaus: Goro Miyazaki

Käsikirjoitus: Goro Miyazaki ja Keiko Niwa, Ursula K. Le Guinin romaanien ja Hayao Miyazakin Shuna's Journey -tarinan pohjalta.

Japanilaiset äänet:

Junichi Okada (Arren),
Aoi Teshima (Therru),
Yuko Tanaka (Cob),
Jun Fubuki (Tenar),
Bunta Sugawara (Varpushaukka/Ged)

Musiikki: Tamiya Terashima

Ikäraja: K11

Kesto: 118 min.

Genre: animaatio, fantasia

Alkuperäinen nimi: *Gedo senki*

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu yläasteelle ja lukioon.

Oppimateriaalin teemoja: arvot, harmonia, luonnon tasapaino, kuoleman hyväksyminen, keskiaikainen kaupunki ja maisema, velhot, taikuu, loitsut.

SYNOPSIS

Maameren saarilla sato toisensa jälkeen pettää ja karja on kuoleman partaalla. Kaksi lohikäärmettä ilmestyy myrskyn keskeltä ja haastaa toisensa. Maailmojen tasapaino järkkyy.

Katastrofin syytä etsiessään suurvelho Ged kohtaa Enladin nuoren prinssi Arrenin, joka pakenee nimettömien pahaa varjoa. Heidän matkansa käy läpi raunioituneiden maisemien kohti Hort-kaupunkia, jossa kauppatavara on väärennettyä, orjakauppa kukoistaa ja huumeriippuvaiset laahustavat kaduilla. Ged ja Arren He etsivät turvapaikkaa orpottyttö Therrulta, jonka kasvot ovat palohaavan arprien peittämät. Ged saa tietää, että Valtias Cob on avannut oven kuolleiden ja elävien välillä etsiessään ikuista elämää. Vanha ja selätetty valtiast Cob vannoo kaameaa kosta.

Maailman tasapaino on vaarassa ja jopa lohikäärmeet tappavat toisiaan. Tarinan päähenkilöt, arkkimaagi Varpushaukka ja kauheaa tekoaan pakeneva, riivattu prinssi Arren, etsivät rauhaa Tenarin maatilalta. Tenar on entinen Atuanin holvihautojen papitar, joka on ottanut suojiinsa myös hylätyn Therru-tytön. He yhdistävät voimansa, jotta Arren vapautuisi riivajaisestaan.

Velhojen tehtävä on tasapainon ylläpitäminen ja heidän voimiensa perusta on tosinimien tietämys. Varpushaukka, tosinimeltään Ged, saa selville, että kuolemanpelon rampauttama velho Cob on avannut kuolleiden ja elävien maailmojen välisen oven. Tasapaino on palautettava. On hyväksyttävä kuolema, jotta uskaltaisi elää.

TEHTÄVIÄ ENNEN ELOKUVAA**1. Maisemien tarkastelu**

Tarkastelkaa maisemamaalauksia Suomesta ja muualta maailmasta

(esim. Pekka Halosen ja Eero Järnefeltin maisemamaalauksia. Helene Schjerfbeck: "Metsänsisusta Pont-Avenista", Vincent van Gogh: "Varikset viljapellon yllä", Claude Monet: "Impressio - nouseva aurinko" ja Emil Nolden maalauksia. Etsikää myös japanilaisia maisemamaalauksia esim. Wikipediasta / Maisema Itä-Aasian taiteessa)

Keskustelkaa maalauksista.

Millainen valo ja millaiset värit maalauksissa on? Mitä eroavaisuuksia tai samanlaista huomaatte eri maisemissa? Onko kuvassa horisonttiviivaa ja miten se jakaa kuvan eri osia? Mistä kuvakulmasta katsoja tarkastelee maisemaa?

2. Maalataan maisemia

Tehkää retki paikkaan, josta voi nähdä laajasti ympäristöön. Kukkulat, rantakalliot tai esim. lintutornit ovat hyviä katselupaikkoja. (Mukaan retkelle tarvitaan kamera, piirustuslusta, istuinlusta, luonnostelupaperia, piirustushiiliä tai -lyijykyniä.)

Katselkaa, tutkikaa ympäristöä ja valitkaa paikka tai kohta, mistä haluatte maalata kuvan. Valitkaa laaja alue tai vain pienempi maiseman yksityiskohta, kuten kivi, kallio, puu tai vesi heijastuksineen omaan maalaukseenne. Joskus kannattaa myös yhdistellä eri näkymiä. Valokuvatkaa valitsemanne maisemia yksityiskohtineen.

Luonnostelkaa paperille erilaisia maisemakohtia. Kiinnittäkää huomiota esim. valitsemanne paikan kivien tai puiden muotoon ja kokoon, valoihin ja varjoihin ja maiseman väreihin.

Koulussa: Tutkikaa ottamianne valokuvia ja tekemiänne luonnoksia ja maalatkaa yksi valmis maisema.

(Tarvitaan esim. vesivärit, peitevärit tai akryyilivärit, erikokoisia pensseleit, paperia tai maalauspohjia.)

3. Kuvan tarkastelua

Elokuvan maisemakuvaus on tehty huolella. Kaupunkimaisemat ovat pikkutarkasti suunniteltuja. Kuvista välittyy katsojille elävä keskiaikainen maailma.

a. Etsikää elokuvan kotisivuilta www.maamerentarinat.fi kohdasta Maameri galleria kuvia rakennuksista ja maisemista. Esim. kuvat Arren ja auringonsilta sekä kuva Hortin satamasta.

b. Keskustelkaa: Millainen valo, millaiset värit maisemakuvissa on? Millainen tunnelma kuvissa on? Mistä kuvan tunnelma syntyy? Mitä eroavaisuuksia huomaatte maisemissa yms. Onko kuva harmoninen vaiko dynaaminen? Onko kuvissa horisonttiviivaa ja mistä kuvakulmasta katsoja tarkastelee näkymää.

c. Kiinnittäkää huomiota elokuvan katselun aikana maisemiin, mereen, satamaan ym. Huomatkaa kaupunkimaisemissa myös sommittelu ja rakennusten, kuten kivilinnojen, muurien ja talojen muoto ym.

TEHTÄVIÄ ELOKUVAN JÄLKEEN**4. Elokuvan alkusysäys**

Elokuvan juonen dramaturginen rakenne sisältää seuraavat osat: alkusysäys, esittelyjakso, syventäminen, ristiriitojen kärjistyminen, ratkaisu sekä häivytyks. (Alkusysäyksellä tarkoitetaan juonen rakenteessa elokuvan alussa esitettävää tapahtumaa, jonka tehtävänä on esitellä päähenkilöä ja elokuvan teemoja. Alkusysäyksen tehtävänä on herättää katsojan mielenkiinto tarinaan.)

a. Keskustelkaa miten elokuva alkoi? (Alussa teiniprinssi Arren tappaa isänsä, anastaa maagisen miekan ja lähtee matkalle.)

b. Arren tappoi isänsä? Miksi? Annetaanko elokuvassa selitystä Arrenin teolle? Joutuuko hän vastaamaan teostaan?

(Lopussa hän lähtee selvittämään ja sovittamaan tekoaan.)

5. Tapahtui Hortin kaupungissa

a. Keskiäikaista kauppapaikkaa muistuttava Hortin satamakaupunki on joutunut rikollisten käsiin.

Lukekaa kuvaus kirjasta Ursula K. LeGuin: Maameren tarinat 1-4, WSOY alkaen sivulta 453:

”Ja totisesti Hortin kaupungissa oli jotain vialla. Outous leijui ilmassa kuin sairaus joka tartuttaa kaiken niin että siellä vierailleva rupesi piankin vakavissaan ajattelemaan, että kaupunki oli kirottu. Ei niin, että jokin voima olisi ollut läsnä muita voimakkaampana vaan pikemmin päinvastoin, niin että kaikki oli heikennyttä, sairasta. Iltapäivän aurinkokin oli sairas, liian polttava maaliskuisseksi. Torit ja kadut kuhisivat elämää ja kauppa kävi, mutta missään ei ollut järjestystä eikä vaurautta. Tavara oli keinoa, hinnat korkeat ja markkinapaikat yhtä turvattomia kauppiaille kuin ostajillekin, sillä ne vilisivät varkaita ja ryösteleviä joukkioita. Naisia näkyi kaduilla harvoin ja silloinkin aina ryhmissä. Hort oli kaupunki vailla lakia ja järjestystä. Puhellessaan ihmisten kanssa Varpushaukka ja Arren saivat pian selville, ettei kaupungissa itse asiassa ollut enää sen paremmin neuvostoa, pormestaria kuin kaupunginpäällikköäkään. Jotkut muinoin valtaa pitäneistä olivat kuolleet, jotkut vetäytyneet syrjään, jotkut murhattu: jokaisella kaupunginosalla oli omat johtajansa ja sataman vartiomiehet hallitsivat satamaa ja kartuttivat kukkaroitaan. Kaupungissa ei ollut keskusta. Sen asukkaat näyttivät rauhattomasta toimeliaisuudesta huolimatta päämäärättömiltä. Käsityöläiset tuntuivat kadottaneen halunsa tehdä hyvää työtä; rosvoikin ryöväisivät vain koska eivät muutakaan keksineet. Päältä katsoen Hort oli kuin mikä tahansa meluisa ja värikäs suursatama, mutta sen laitamia kansoittivat jo liikkumattomat juurenpureksijat, ja jos pinnan alle kurkisti oli kaikki jotenkin epätodellista, jopa kasvat, äänet ja tuoksutkin. Tuon pitkän lämpimän iltapäivän aikana, kun Varpushaukka ja Arren kulkivat kaduilla puhellen ihmisten kanssa, ne aika ajoin katosivat; kaikki ikään kuin pyyhkiytyi olemattomiin, raidalliset aurinkokatokset, likaiset mukulakivet, värikkäät seinät häipyivät, kaikki olemisen riemu katosi ja kaupunki muuttui tyhjäksi ja lohduttomaksi utuisessa auringossa väreileväksi aavekaupungiksi.”

b. Keskustelkaa elokuvan sekä edellisen tekstikatkelman pohjalta:

Millaisia asioita Arren kohtasi Hortin kaupungissa? Millaisia tunteita ne herättivät Arrenissa? Miten ne vaikuttavat häneen? Miten moraalittomuus ja väkivalta näkyivät kaupungin asukkaissa?

(Mm. rakennusten rappeutuminen, huumeet, orjakauppa...)

c. Keksikää pareittain viisi kysymystä tekstikatkelman pohjalta.

d. Elokuvassa kuvataan syrjäseutujen autoitumista ja rakennusten ränsistymistä. Lohikäärmeet lentävät myrskytaivaalla, kun viljasadot tuhoutuvat ja karja menehtyy. Matkallaan Arren tapaa viisaan velhon, Varpushaukan eli Gedin, joka pyrkii löytämään syyn maailman tasapainon järkkymiseen. Ikuista elämää janoava ja kuolemaa kammoksuva Cob-velho on avannut elävien ja kuolleiden välisen maailman oven, mikä paljastuu syyksi vallitsevaan epätasapainoon.

Keskustelkaa missä oikeassa elämässä voi kohdata syrjäseutujen autoitumista ja rakennusten ränsistymistä, viljasatojen tuhoutumista ja karjan menehtymistä? Entä huumeita tai ihmiskauppaa? Pohtikaa mistä sellaiset ongelmat voivat johtua tai mihin ne voivat johtaa?

e. Miettikää, miten tekstikatkelmassa kuvataan kaupunginäkymää. Valitkaa tekstistä yksi kohta ja tehkää siitä kuva maalaamalla tai piirtämällä. Tai suunnitelkaa ja toteuttakaa pienryhmissä äänimaisia tekstikatkelman pohjalta.

6. Lohikäärmeet

Elokuvassa kerrotaan kuinka maailman tasapaino on järkkymässä. Merkinä siitä on mm. lohikäärmeiden taistelu toisiaan vastaan. Le Guinin kirjassa Tehanu, lohikäärmeiden ja ihmisten alkuperä nivoutuu yhteen, sillä alussa lohikäärmeet ja ihmiset olivat samaa kansaa. Ajan myötä osa lohikäärmeihmisistä keskittyi lentämiseen sekä villiin luontoonsa ja alkoi etsiä lisää vapautta, jolloin he muuttuivat lohikäärmeiksi. Osa puolestaan kiintyi aarteisiinsa, tekemiinsä tavaroihin ja oppimiinsa uusiin asioihin, ja heistä tuli ihmisiä. Vain pieni osa lohikäärmeihmisistä säilytti alkuperäisen olemuksensa, ja he pakenivat yli avoimen meren toiselle puolelle maailmaa. Siellä he onnistuivat elämään sekä ihmisen että lohikäärmeen kaltaisina; villeinä ja viisaina, varustettuina ihmisen älykkyydellä ja lohikäärmeiden sydämellä.

Lohikäärmeet ovat **suosittu aihe peleissä** ja niitä on myös useissa **fantasiakirjoissa**, kuten esim. Harry Potterissa, Eragonissa, Hobitissa.

Lohikäärmeet ovat yleisesti länsimaisessa mytologiassa ja luomismyyteissä pahoja ja väkivaltaisia alkuolentoja, joita vastaan jumalat voittoaisti taistelevat. Usein lohikäärmeen voittaminen on tietynlainen miehuuskoe; voittamalla lohikäärme, saadaan palkaksi jonkinlainen aarre tai peräti lohikäärmeen vankina oleva neito.

Kristillisessä symboliikassa lohikäärme edustaa paholaista. Arkkienkeli Mikael voittaa taistelussa lohikäärmeen ja syöksee sen helvetin tulijärveen. Lohikäärmeet ja tuli liitetäänkin usein yhteen.

Perinteisesti lohikäärme sylkee tulta, mutta nykykuvauksissa ne voivat sylkeä vaikkapa jäätä, salamoita tai happoa.

Itä-Aasian kulttuuriperinteessä lohikäärme on onnen symboli, joka lahjoittaa ihmiselle kuolemattomuuden juomaa. Kiinalaisten käsitysten mukaan lohikäärme edustaa elämän alkua, siittämistä, hedelmällisyyttä ja aktiivisuutta. Lohikäärmeet ovat myös suosittu koristeaihe. Japanissa sateen jumala saa lohikäärmeen muodon. Siellä temppeelialueiden kaivoja koristavat usein pronssiset lohikäärmeet.

Kirjallisuudessa on myös hyviä lohikäärmeitä, kuten Draconlancesa ja Perillinen-trilogiassa tai Fuhhuur Michael Enden romaanissa Tarina vailla loppua.

Ursula Le Guinin Maameren tarinat -sarjassa lohikäärmeet ovat ikivanhoja, älykkäitä olentoja, joiden suhtautuminen ihmisiin on enimmäkseen neutraalia. Ongelmat johtuvat ihmisen aiheuttamasta epätasapainosta ja ihmisten ja lohikäärmeiden elinalueiden kohtaamisesta. Lähde: Wikipedia, Hans Biedermann: Suuri symbolikirja. WSOY. Tarkempaa tietoa lohikäärmeistä voi etsiä esim. kirjasta Dragonologia.

Tutkikaa taideteoksia lohikäärmeistä.

Tehkää lohikäärmememaalus.

Muovatkaa lohikäärmeitä savesta tai rakentakaa lohikäärme-patsaita rautalanka-kanaverkko-sanomalehti-paperimassaliisterityönä.

7. Velhogalleria

a. Mitä elokuva kertoo eri roolihahmoista? (Varpushaukka, Arren, Tenar, Therru, Cob.)

Henkilöhahmoista voidaan keskustella esim. elokuvan kotisivuilla olevan kuvagallerian avulla. (www.maamerentarinat.fi Maameri galleria) Mitä arkkimaagilla tarkoitetaan? Miten arkkimaagiksi tullaan?

b. Tehkää ryhmissä/pareittain elokuvan roolihahmoille henkilökortit, joista käy ilmi hahmojen erityiset tuntomerkit, taustat, kyvyt, motiivit, tosinimi, varjo, mahdollisesti kuva, jne..

c. Lukekaa Ursula K. Le Guinin Maameren tarinat -kirjaa ja keskustelkaa ryhmissä, miten kirja taustoittaa elokuvan eri henkilöahmoja. (Maameren velho kuvaa Varpushaukan kehitystarinan, Atuanin Holvihaudat kertoo Tenarista, Kaukaisin ranta kertoo Arrenin tarinaa)

d. Kuvitelkaa itsellenne jokin rooli tämän elokuvan hengessä tai elokuvan tarinaan. Keksikää itsellenne nimi ja kertokaa, ajatuksistanne, ulkonäöstänne, vaatuksestanne, roolistanne jne. Millaisia erityisiä voimia omaisitte tms. Kirjoittakaa ja piirtäkää itsestänne myös kuva.

8. Taikuus, loitsut ja yliluonnollinen

a. Mitä tarkoittaa yliluonnollinen? Voidaanko yliluonnollinen todistaa? Millaisiin taikoihin, ennustuksiin tai yliluonnollisiin käsityksiin ihmiset usein uskovat?

(horoskoopit, teenlehdet, kahvinporot, kortit, meediat, kristallipallo...)

"34% amerikkalaisista uskoo kummituksiin ja lähes yhtä monet uskovat lentäviin lautasiin, todetaan juuri tehdyssä mielipidemittauksessa. 23% kertoo nähneensä kummituksen ja ufoja 14% tutkituista. Noituuteen uskoo vain viidennes."
Lähde: HS 27.10.2007

Mistä johtuu, että monet ihmiset uskovat tällaisiin asioihin? Uskotteko te yliluonnollisiin asioihin? Millaisia yliluonnollisia tarinoita ja juttuja te tiedätte?

b. Millaisissa yhteyksissä Maameren tarinoissa luettiin manauksia tai loitsuja?

(säänmanaus, veneenrakennus, sairaudet, vastustajan harhauttaminen ja pelottelu.)

Maameren tarinoissa jokapäiväisessä elämässä käytetään loitsuja, maanitteluita ja manauksia, joilla pyritään hallitsemaan tapahtumia. Taikuutta pidetään sisäsyntyisenä voimana. Miehet saattavat tulla velhoiksi, joita koulutetaan Roken saarella. Naiset toimivat noitina, joita yleensä halveksitaan.

Loitsujen ja manausten avulla mm. parannetaan sairauksia ja torjutaan onnettomuuksia. Loitsuina käytetään sanoja ja runoja. Loitsuja on myös laulettu ja tanssittu. Myyttisiä aiheita käsittelevät laulut selittivät mm. maailman syntyä ja ihmisen lähiympäristöön liittyvien asioiden alkuperää. Niiden avulla on ennen myös suostuteltu saaliseläimiä ja suojeltu karjaa.

Ennen loitsimisen pelottavaa taitoa arvostettiin suuresti. Sitä pidettiin jopa yrttiparannustaitoa tehokkaampana, sillä arveltiin, että suurimmalla osalla taudeista oli yliluonnollinen alkuperä.

Monet ihmiset tunsivat pieniä, arkiseen elämään ja pikkuvaivoihin liittyviä loitsuja ja manauksia:

*"Ampiainen, pien lintu,
pistä piikkis piiloon
ja kynteis kallioon,
ja pistä kiviä ja kantoja,
mutt`elä minua pistä".*

Vahvat loitsurunot ja manaukset ja todelliset taiait olivat salattuja tavalliselta väeltä. Nämä vahvat sanat kuiskattiin isältä pojalle, äidiltä tyttärelle ja tietäjältä oppipojalle.

Joskus kutsuttiin manausten ja taikojen avuksi myös haltioita tai jumalia. Loitsusanojen tarkoituksena oli saada aikaan maaginen voima, joka pakotti tautivoimat taipumaan ja tottelemaan parantajaa. Esimerkiksi suurta verenvuotoa tyrehdyttämään luettiin verensulkusanat:

*"Piäty, veri, vuotamasta,
Hurme huppelehtamasta,
Päälleni pärjämästä,
Riuskumasta rinnoilleni,
Veri, seiso kuni seinä,
Asu, hurme, kuni aita"*

Myös pahan loitsimisen, mustan magian käsite tunnettiin viimeistään keskiajalla. Vihamiehen päälle saatettiin heittää kirous, ja äkilliset sairaudet, vaivat tai onnettomuudet leimattiin nopeasti jonkin elävän tai kuolleen hengen lukeman manauksen aikaansaannoksiksi. Loitsut olivat myös olennainen osa monia riittejä, joissa niiden tehtävät olivat hyvin moninaisia. Niiden avulla pystyttiin esimerkiksi luomaan välttämättömiä yhteyksiä manalaan ja esi-isiin.

Lähde: www.greywolves.org, www.muhi.siba.fi, modersmal.utveckling.se

c. Keksikää omia manauksia ja loitsuja. Tutustukaa esimerkiksi kalevalaiseen runomittaan. Laatikaa manauksia iloon, suruun, toiveisiin, sairauksiin. esim.

"Nuhamanus;

Haihdu viirus verestäni,
painu bakteeri pihalle!
Jos et häivy hellin ottein,
taikka lyömällä litisty,
senkin synkkä kirppusirkus,
vääräaikainen viritys!
väännän auki viskipullon,
uitan urhosi tulessa."

”Läskinlähdetysmanaus

Sula läski lyllymästä,
liha liika lellumasta,
ihra kaikkoo kamala,
suksi suohon selluliitti!

Makeassa on majasi,
virus vanha viinerissä,
rasvaisessa on kotisi,
voikkoleivän makkarassa.

Mene kinkku matkoihisi,
suden suuhun paksu reisi!
Parempi minun elellä. kepeänä kepsutella,
kun ei perä maata laahaa, raavi maantietä
takamus.”

Lähde: Suomen kansan uusi Runorumpu.
Koonnut Petri Niikko.

9. Elämää keskiajalla

a. Selvittääkö millaista elämää linnoissa vietettiin keskiajalla. Miksi linnoja rakennettiin? Millaisille paikoille ja millaisesta materiaalista ne rakennettiin? Miten niitä puolustettiin? Keitä linnoissa asui? Mitä ammatteja linnoissa asumiseen ja elämään keskiajalla liittyi?

Millainen oli keskiaikaisen ihmisen maailmankuva?

(Maailmaa pidettiin pannukakun muotoisena, jota taivaankappaleet, kuten Kuu, Aurinko ja tähdet kiertävät.)

Miten tuolloin hoitui tiedonkulku?

(Linnoissa kiertelivät trubaduurit, jotka lauloivat ja kertoivat uutisia ja tarinoita.)

b. Keskustelkaa yhdessä fantasiatarinoiden linnoista. Millaisia tiloja ne sisältävät? Mitä tapahtumia tai henkilöitä niihin tarinoissa liitetään? Mainitkaa esimerkkejä katsotusta elokuvasta.

c. Tehkää aluksi voimapaperille hiilellä luonnoksia kivilinnoista ja muureista. Sitten piirretään hiilellä A 3-kokoiselle tai isommalle voimapaperille valmis linna muuri- ja tornirakennelmineen.

10. Tosinimet ja niiden merkitys

a. Mitä elokuvan ja tarinan tosinimet ovat?

(Taiat toimivat vanhalla kielellä, käyttämällä asioista niiden oikeita nimiä. Suojatakseen itseään loitsuilla ihmisillä on käytössä kaksi nimeä. Toinen on heidän todellinen nimensä, jonka vain perhe ja läheiset ystävät tuntevat, ja toinen on kutsumanimi, jolla heitä useimmiten puhutellaan. Koska taikominen on täysin sidoksissa puheeseen, vanhalla kielellä ei voi valehdella, vaan sanottu muuttuu todeksi. Vanha kieli on myös lohikäärmeiden kieli.)

b. Mitkä ovat Varpushaukan, Arrenin, Tenarin ja Therrun tosinimet? Keskustelkaa miten Maameren tarinoissa käytetään tosinimiä?

”Ja hän [Vehka] alkoi nähdä totuuden: hän ymmärsi, ettei Ged ollut menettänyt mitään eikä voittanut, mutta nimeämällä kuoleman varjon omalla nimellään hän oli kasvanut mieheksi. Ja miestä, joka tuntee itsensä, ei mikään mahti voi nujertaa eikä riivata; hän on oman itsensä herra ja elää elämänsä itse elämän takia, ei koskaan palvellakseen tuhon tai kivun tai vihan tai pimeän voimia. Éan luomistarussa, Maameren vanhimmassa laulussa sanotaan: ”Hiljaisuudessa sana, pimeässä valo, kuolemassa elämä: huikea kuin haukan lento taivaan autiudessa. (Maameren velho, s. 225.)

11. Mitä arvot ovat?

a. Mitä arvoilla tarkoitetaan?

(Tarpeemme, halumme ja toiveemme liittyvät arvoihin. Haluamme ja tavoittelemme asioita, joita pidämme arvokkaina – eli arvostamme. Arvoja on monenlaisia. Voimme erottaa ainakin moraalisia (hyvä, paha), taloudellisia (raha), vitaalisia (elämänvaaliminen), valtaan liittyviä, esteettisiä (kauneus), sosiaalisia (ystävyyys) ja uskonnollisia arvoja. Lähde: www.oph.fi)

b. Kirjatkaa kolmen hengen ryhmissä, mitkä ovat viisi tärkeintä arvoanne, eli viisi asiaa, joita arvostatte eniten?

Tehkää luokan yhteinen lista arvoista.

Miettikää myös yhdessä, mihin arvot perustuvat? Mitkä ovat mielestänne tärkeitä arvoja? Voivatko arvot muuttua? Eroavatko eri-ikäisten ihmisten arvot toisistaan?

c. Elokuvan japanilainen nimen ”Gedo senki” voisi kääntää Ged-velhon sotapäiväkirjoiksi. Sota on arvojen sota, jota velhot käyvät myös maallisin keinoin.

Elokuvasta sanotaan, että velhot käyvät arvojen sotaa. Mitä sillä tarkoitetaan? Miten velhojen sota näkyy elokuvassa?

12. Suuria eettisiä kysymyksiä

Elokuva käsittelee suuria eettisiä kysymyksiä kuten ihmisten hyvinvointia tai kuoleman hyväksymistä. Pohtikaa pienryhmissä ja keskustelkaa luokassa seuraavista aiheista:

Mistä ihmisten hyvinvointi rakentuu?
Mitä uhkia ihmisten hyvinvoinnille on olemassa? Miten voi vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin omassa lähipiirissä ja koulussa tai koko maailman näkökulmasta, vai voiko siihen vaikuttaa?

Millaisia ajatuksia kuolema teissä herättää?
Millainen on hyvä kuolema? Milloin tai millainen kuolema on vaikea hyväksyä?
Mitä elokuvan sanomalla *On hyväksyttävä kuolema, jotta uskaltaisi elää* tarkoitetaan?

13. Kuoleman kuvaaminen taiteessa

a. Miten kuolemaa on kuvattu kirjallisuudessa tai maalaustaiteessa? Tarkastelkaa esim Hugo Simbergin ”Kuoleman puutarhaa” ja Akseli Gallen-Kallelan ”Lemminkäisen äitiä”. Magnus Enckellin ”Poika ja pääkallo”-teosta. Tunneteko muita aiheeseen liittyviä teoksia? Entä miten musiikissa kuvataan kuolemaa?

b. Miten elokuvassa kuvattiin kuolemaa?

c. Elokuvan tärkeimmät kysymykset liikkuvat elämän ja kuoleman välillä. Siinä kuvataan ja kerrotaan vastakkaisista asetelmista: *Missä on pimeys, on myös valoa*.
Millaisia muita vastakkainasetteluja keksitte elokuvasta?

(Valo ja pimeys, elämä ja kuolema (vrt. esim. keskiaikaisen ihmisen maailmankuvassa.)
hyvä ja paha, valo, pimeys ja varjot, unelmat ja painajaiset, toiveet ja pelot, harmonia ja epätasapaino, lempeys ja väkivalta, oikeudenmukaisuus ja vääräys.)

d. Elokuvan teemoja ja aiheita voidaan työstää ja käsitellä kuvataiteen, musiikin sekä tanssin keinoin.

14. Matka maisemaan

a. Palatkaa takaisin tehtävän 3 ja sen kuvien pariin. Kuvat Arren ja auringonsilta sekä kuva Hortin satamasta. Kuka on kuvattavana molemmissa kuvissa? Mitä Arrenin mielessä liikkuu kuvanottohetkellä?

b. Valitkaa maisemakuvista toinen. Tutkikaa valitsemaanne kuvaa ja miettikää, minkälaisia ajatuksia ja sanoja kuvan maisema teissä herättää. Kirjoittakaa asioista taululle yhteinen sanaluettelo. Kirjoittakaa sanojen ja omien mielikuvienne perusteella kuvasta maisemakuvaus.

c. Miksi tarinoissa, niin elokuvissa kuin kirjoissakin, on maisemakuvauksia? Pohtikaa, mitä tehtäviä maisemakuvilla voi olla tarinan kerronnassa tai mitä maisemilla halutaan kertoa? Virittää katsojan/ lukijan tunnelmaan, esittelee miljöötä ja aikakautta, voi toimia siirtymänä tapahtumasta, ajasta tai paikasta toiseen

15. Taustaa elokuvasta ja sen ohjaajasta

Elokuvan käsikirjoitus on tehty Ursula K. Le Guinin Maameren tarinoiden kolmanteen osaan, Kaukaisin ranta sekä Hayao Miyazakin Shuna´s Journey –tarinan pohjalta. Elokuva Maameren tarinat oli vuoden 2006 katsotuin elokuva Japanissa.

Elokuva on **lajityypiltään anime**. Anime tarkoittaa japanilaista animaatiota. Piirretty elokuva yhdistetään usein länsimaissa lastenelokuvaksi. Japanissa on tarjolla monenlaista animea. On tytöille suunnattua animea (sho-jo) ja pojille suunnattua animea (sho-nen) on scifiä, fantasiaa, rakkautta mutta myös japanilaista kauhua, joka on tunnetusti paljon länsimaista synkempää ja pelottavampaa. Anime on lajivalikoimaltaan hyvin laaja ja monimuotoinen. Se on myös hyvin kaupallinen taidemuoto ja sen markkinointiin sisältyy runsain mitoin oheistuotteita, pelejä, pehmoleluja, figuureita, julisteita yms. Useat animet on tehty jonkin mangan (japanilaista sarjakuvaa) pohjalta, mutta on myös tapauksia toisinpäin eli mangaa animen pohjalta. Animella on tarkoin rajatut kohdeyleisönsä joille sitä markkinoidaan. Myös aikuiset ovat oma kohderyhmänsä
Lähde: www.zakura.org

Elokuvan **ohjaaja Goro Miyazaki** ei alun perin aikonut animaatioalalle, vaan opiskeli metsätieteitä yliopistossa ja työskenteli monenlaisissa puisto- ja kaupunkisuunnitteluhankkeissa ennen kuin aloitti Studio Ghiblissä. Tämä kokemustausta näkyy myös elokuvan maisemassa ja kuvauksessa.

Elokuvan on ohjaaja Goro Miyazakin ensimmäinen pitkä animaatio. Elokuvan piti alun perin ohjata Hayao Miyazaki, Goron isä, mutta hänellä oli muita töitä tekeillä.

Maameren tarinoissa, kuten Studio Ghiblin muissakin elokuvissa, luonnolla on keskeinen rooli. Hayao Miyazaki pohtii, että ihminen on ajautunut pois yhteydestä luontoon. Ihminen elää luonnon hyväksikäytöstä. ja yrittää jopa mennä luonnonlakeja vastaan. Tämä problematiikka on esillä myös maameren tarinoissa.

Studio Ghibli: Hayao Miyazaki, mm. Henkien kätkemä-elokuvanohjaaja ja tuottaja Isao Takahata perustivat Studio Ghiblin 1985. He ovat pyörittäneet elokuvastudiota menestyksekkäästi jo yli 20 vuotta.

Ghibli-animaatioita arvostetaan myös niiden kauneuden vuoksi. Studio pyrkii kaksiulotteiseen piirrosjälkeen, joka näyttää käsityöltä. Studio maksaa työntekijöilleen kuukausipalkkaa.

Goro Miyazaki korostaa, ettei Studiolla ole sinänsä mitään nykyaikaista digi-animea vastaan. Erona on kuvaustyylin, kameraliikkeen vapaus ja rajoitukset. Vielä hänkään ei osaa sanoa miten Studio Ghibli suhtautuu tulevaisuudessa 3D-animaatioon. Omasta mielestäni käsinpiirretty on rikkaampaa, sanoo Goro Miyazaki.
Lähde: Suomen Kuvalehti 37/ - 07.

16. Tietoa kirjailijasta ja kirjasta

Ursula K. Le Guin (s.1929) on amerikkalaissyntyinen kirjailija, joka tunnetaan paitsi fantasia- myös science fiction -kirjailijana. Hänen kenties tunnetuin teoksensa on neliosainen Maameri-sarja. Muita Le Guinin merkittäviä romaaneja ovat muun muassa Pimeyden vasen käsi (1969), Osattomien planeetta (1974), Maailma, vihreä metsä (1976) ja Taivaan työkalu (1971).

Maameri on suljettu sekundaarinen maailma, sirpaleinen saaristo, joka kieltäytyy ylittämästä rajojaan. Harmonian säilyminen on korostuneen tärkeää Maameren saaristossa; sen rikkoutuminen johtaa vakaviin kriiseihin. Maameri kykenee kuitenkin aina vastaamaan tasapainoan häiritseviin tekijöihin uuden tasapainon synnyttämiseksi. Harmonia on uhattuna lähinnä kahdesta syystä: hajaantumisprosessin ja ihmisen ego-pohjaisen itsevarmuuden vuoksi. Harmonian korostuneisuutta pidetään merkinä taolaisen filosofian vaikutuksesta Maameren taustalla. Maameren taikuuden pohjana on luomisen kieli, jolla maailma luotiin ja jota lohikäärmeet ja velhot puhuvat. Tunteilla asioiden, esineiden ja olentojen tosinimet eli nimet luomisen kielellä velhot pystyvät taikomaan ja hallitsemaan. Ursula K. Le Guinin hyödyntää Maameren tarinoissa runsaasti perinteisen fantasiaromaanin keinoja ja rakenteita, mutta hän myös uudistaa fantasiaromaania monin tavoin jokaisessa Maameri-sarjan kirjassa.
Lähde:<http://www.student.oulu.fi/~mhusa/maameri.html>

17. Kirjasta elokuvaksi

Kirjailija Ursula K. Le Guin ei aluksi antanut lupaa kirjojensa kuvaamiseen, mutta nähtyään Hayao Miyazakin muita teoksia, lupa elokuvaan lopulta heltisi. Elokuvan ohjaajana pitikin alun perin olla Hayao Miyazaki, mutta hänellä oli muita töitä tekeillä ja lopulta elokuvan ohjasi hänen poikansa Goro Miyazaki.

a. Lukekaa liitteenä oleva Ursula K. Le Guinin vastine Miyazakin elokuvasta.

b. Keskustelkaa kirjeestä.

Mitä Le Guin ajattelee luomansa tarinan elokuvaversiosta?

Mitä ajatuksia Le Guinin kirje teissä herättää? Mitä ajattelette kirjan ja elokuvan yhteydestä tai tarinoiden yhteneväisyydestä?

c. Kirjoitakaa oma vastine kirjailija Le Guinille tai ohjaaja Goro Miyazakille. Kirjoitelmia ei lähetetä asianomaisille, vaan tavoitteena on oman mielipiteen muodostaminen. Tehtävä voidaan suorittaa joko äidinkielellä tai englannin kielellä yhteistyössä kielten opettajien kanssa.

Liite**Ursula K. Le Guinin kirje**

Gedo Senki

A First Response to "Gedo Senki," the Earthsea film made by Goro Miyazaki for Studio Ghibli. Written for my fans in Japan who are writing me about the movie, and for fans elsewhere who may be curious about it.

Preliminary Note:

Very few authors have any control over the use made of their books by a film studio. The general rule is that once the contract is signed, the author of the books is nonexistent. Such labels as "creative consultant" are meaningless. Please do not hold any writer except the script-writer responsible for anything in a film. Don't ask the book's author "Why did they . . . ?" She is wondering too.

Brief history:

Twenty or so years ago, Mr Hayao Miyazaki wrote me expressing interest in making an animated film based on the (then only three) books of Earthsea. I did not know his work. I knew only Disney-type animation, and disliked it. I said no.

Six or seven years ago, my friend Vonda N. McIntyre told me about My Neighbor Totoro and we watched it together. I became a Miyazaki fan at once and forever. I consider him a genius of the same caliber as Kurosawa or Fellini.

Some years later, when I found that the delightful Japanese translator of the later Earthsea books, Ms Masako Shimizu, knew Mr Hayao Miyazaki, I asked her to tell him that, if he was still interested in Earthsea, I would welcome talking with him about a film.

I had a pleasant correspondence with Mr Toshio Suzuki of Studio Ghibli. In our correspondence, I urged the unwisdom of radical changes to the story or the characters, since the books are so well known to so many readers, in Japan as elsewhere. In order to have the freedom of imagination he ought to have in making his film, I suggested that Mr Miyazaki might use the period of ten or fifteen years between the first two books: we don't know what Ged was doing in those years, aside from

becoming Archmage, and Mr Miyazaki could have him doing anything he liked. (There is no other film maker to whom I would make such a proposition.)

In August 2005, Mr Toshio Suzuki of Studio Ghibli came with Mr Hayao Miyazaki to talk with me and my son (who controls the trust which owns the Earthsea copyrights). We had a pleasant visit in my house.

It was explained to us that Mr Hayao wished to retire from film making, and that the family and the studio wanted Mr Hayao's son Goro, who had never made a film at all, to make this one. We were very disappointed, and also anxious, but we were given the impression, indeed assured, that the project would be always subject to Mr Hayao's approval. With this understanding, we made the agreement.

At that time, work had already started on the film: a copy of the poster of the child and the dragon was given us as a gift, and also a sketch of Hort Town by Mr Hayao and the finished version of it from the studio artists.

Work on the film went on extremely rapidly after that. We realised soon that Mr Hayao was taking no part in making the film at all.

I had a very moving letter from him, and later one from Mr Goro. I answered them as well as I could.

I am sorry that anger and disappointment attended the making of this film on both sides of the Pacific Ocean.

I am told that Mr Hayao has not retired after all, but is now making another movie. This has increased my disappointment. I hope to put it behind me.

The Film.

As my son and I could not go to Tokyo for the premiere of the film, Studio Ghibli very kindly brought us a copy, and gave us a private screening at a downtown theater on Sunday August 6, 2006. It was a joyful occasion. Many friends with children came. It was entertaining to get the kids' response. Some younger ones were rather frightened or confused, but the older kids were cool with it.

After the screening we went to have dinner at my son's house. Elinor the corgi behaved with great propriety, while Mr Toshio Suzuki did headstands on the lawn.

Mr Goro Miyazaki asked me just as I was leaving, "Did you like the movie?" It was not an easy question to answer, under the circumstances. I said: "Yes. It is not my book. It is your movie. It is a good movie."

I did not realise that I was speaking to anyone but him and the few people around us. I would have preferred that a private reply to a private question not be made public. I mention it here only because Mr Goro has mentioned it in his blog.

So, in the spirit of everything being public all the time for fifteen minutes, I will give a fuller report of my first response to the film:

Much of it was beautiful. Many corners were cut, however, in the animation of this quickly made film. It does not have the delicate accuracy of "Totoro" or the powerful and splendid richness of detail of "Spirited Away." The imagery is effective but often conventional.

Much of it was exciting. The excitement was maintained by violence, to a degree that I find deeply untrue to the spirit of the books.

Much of it was, I thought, incoherent. This may be because I kept trying to find and follow the story of my books while watching an entirely different story, confusingly enacted by people with the same names as in my story, but with entirely different temperaments, histories, and destinies.

Of course a movie shouldn't try to follow a novel exactly — they're different arts, very different forms of narrative. There may have to be massive changes. But it is reasonable to expect some fidelity to the characters and general story in a film named for and said to be based on books that have been in print for 40 years.

Both the American and the Japanese film-makers treated these books as mines for names and a few concepts, taking bits and pieces out of context, and replacing the story/ies with an entirely different plot, lacking in coherence and consistency. I wonder at the disrespect shown not only to the books but to their readers.

I think the film's "messages" seem a bit heavyhanded because, although often quoted quite closely from the books, the statements about life and death, the balance, etc., don't follow from character and action as they do in the books. However well meant, they aren't implicit in the story and the characters. They have not been "earned." So they come out as preachy. There are some sententious bits in the first three Earthsea books, but I don't think they stand out quite this baldly.

The moral sense of the books becomes confused in the film. For example: Arren's murder of his father in the film is unmotivated, arbitrary: the explanation of it as committed by a dark shadow or alter-ego comes late, and is not convincing. Why is the boy split in two? We have no clue. The idea is taken from A Wizard of Earthsea, but in that book we know how Ged came to have a shadow following him, and we know why, and in the end, we know who that shadow is. The darkness within us can't be done away with by swinging a magic sword.

But in the film, evil has been comfortably externalized in a villain, the wizard Kumo/Cob, who can simply be killed, thus solving all problems.

In modern fantasy (literary or governmental), killing people is the usual solution to the so-called war between good and evil. My books are not conceived in terms of such a war, and offer no simple answers to simplistic questions.

Though I think the dragons of my Earthsea are more beautiful, I admire the noble way Goro's dragons fold their wings. The animals of his imagination are seen with much tenderness — I liked the horse-llama's expressive ears. I very much liked the scenes of plowing, drawing water, stabling the animals, and so on, which give the film an earthy and practical calmness — a wise change of pace from constant conflict and "action". In them, at least, I recognised my Earthsea.

The issue of color:

My purpose in making most of the people of Earthsea colored, and the whites a marginal and rather backward people, was of course a moral one, aimed at young American and European readers. Fantasy heroes of the European tradition

were conventionally white — just about universally so in 1968 — and darkness of skin was often associated with evil. By simply subverting an expectation, a novelist can undermine a prejudice.

The makers of the American TV version, while boasting that they were "color blind," reduced the colored population of Earthsea to one and a half. I have blasted them for whitewashing Earthsea, and do not forgive them for it.

The issue is different in Japan. I cannot address the issue of race in Japan because I know too little about it. But I know that an anime film runs smack into the almost immutable conventions of its genre. Most of the people in anime films look — to the American/European eye — white. I am told that the Japanese audience perceives them differently. I am told that they may perceive this Ged as darker than my eye does. I hope so. Most of the characters look white to me, but there is at least a nice variation of tans and beiges. And Tenar's fair hair and blue eyes are right, since she's a minority type from the Kargish islands. When can we see "Gedo Senki" or "Tales of Earthsea" in America?

When the contract with the TV people for their film and rights runs out: not before 2009. Alas! There are dogs in the manger.
Webthing brings you to navigation links

Note: The version shown us was subtitled, not dubbed. Studio Ghibli does excellent dubbing, but I was delighted to hear the Japanese voices for once. Ged's warm, dark tone was particularly fine. And I hope the lovely song Therru sings is kept in its original form when the film is dubbed.

Lähde:

www.ursulakleguin.com/GedoSenkiResponse.html